

N:o 17/1943.

STORA UTSKOTTETS betänkande N:o 17/1943 i anledning av landskapsnämndens framställning till Ålands landsting med förslag till landskapslag angående organisationen av brandväsendet uti landskommunerna i landskapet Åland.

Landstinget, som i ärendet fått mottaga finans- och ekonomiutskottets betänkande N:o 16/1943, har däröver inbegärt stora utskottets utlåtande.

Stora utskottet kan i huvudsak omfatta ifrågavarande betänkande och lagförslag. Enligt utskottets mening är dock tillsättande av brandinspektör för ledningen och övervakningen av brandväsendet obehörig, enär landskapsnämnden kan på annat sätt ombesörja de åligganden, som skulle ankomma å en brandinspektör. Denna åsikt delas jämväl av sekreteraren i Ålands landskapsnämnd, vilken utskottet hört beträffande sagda omständighet.

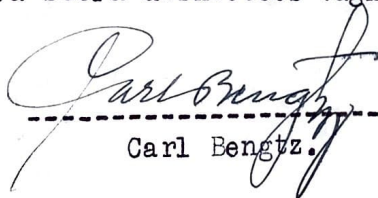
På grund härav föreslår utskottet att lista och 2;dra momentet av § 1 i brandlagsförslaget utelämnas.

Stora utskottet föreslår därför

att landstinget måtte antaga bifogade förslag till brandlag och brandstadga för landskommunerna i landskapet Åland.

Mariehamn den 23 november 1943.

På stora utskottets vägnar:

Carl Bengtz.

Valter Johansson.

Närvarande i utskottet: ordföranden Bengtz samt ledamöterna Bertell, Oskar Holmström, Larson, Lennart Mattsson, Nordström och Wilén ävensom suppleanterna Husell och Holmström.

Förslag till
B r a n d l a g
för landskommunerna i landskapet Åland.

495

I kap.

Allmänna bestämmelser.

1 §.

Högsta uppsikten över brandväsendet i landskommunerna tillkommer landskapsnämnden.

Ordningsmyndigheterna på landet i landskapet äga jämväl vaka över att föreskrifterna rörande brandsäkerheten behörigen efterlevas.

2 §.

Det åligger varje landskommun att i enlighet med bestämmelserna i denna landskapslag och med stöd därav utfärdade föreskrifter hava behörig omsorg om brandskyddet.

II Kap.

Om brandmyndigheter i landskommunerna.

3 §.

I varje kommun skall finnas en brandnämnd och en brandchef. Dock må brandnämndens åligganden, där sådant finnes lämpligt, av kommunen uppdragas åt kommunalnämnden, som i sådant fall äger iakttaga vad om brandnämnd är stadgat.

Där så nödigt finnes, må inom kommun tillsättas flere brandnämnder och brandchefer med var sitt verksamhetsområde.

4 §.

Å brandnämnd ankommer att handhava den kommunala brandförvaltningen samt att övervaka, att brandväsendet inom dess verksamhetsområde behörigen upprätthålles och i ärendet gällande föreskrifter efterlevas även som att verka för brandskyddets befrämjande på orten.

Angående utseende av brandchef och dennes åligganden är särskild stadgat.

5 §.

Brandnämnd utgöres av en ordförande och tre ledamöter samt tre ersättare, samtliga valda av kommunens fullmäktige. Åtminstone en av brandnämndens ledamöter skall vara en i byggnadsfacket inkommen person, där sådan finnes att tillgå inom kommunen.

Brandnämndens ordförande, ledamöter och ersättare utses för tre år. Avgår någon av dessa, innan tiden för hans uppdrag är ute, väljes en annan i hans ställe för den återstående tiden.

Angående valbarhet till och rätt till avsägelse från nämnda uppdrag gälla i tillämpliga delar vad om kommunalfullmäktige är stadgat.

7 §.

Brandnämnd utser årligen inom sig viceordförande. Äro både ordföranden och viceordföranden hindrade, utses ordförande för tillfället.

Brandnämnd sammanträder så ofta sådant erfordras samt särskilt, då landskapsnämnden, kommunalnämnden eller kommunens brandchef anser sådant erforderligt. Kallelse till sammanträde skall ledamöterna delgivas genom ordförandens försorg. Vid sammanträde skall föras protokoll.

Brandnämnd är beslutför, då förutom ordföranden minst två ledamöter äro närvarande.

Omröstningar i brandnämnd verkställas öppet. Såsom dess beslut anses den mening, som flertalet omfattat. Falla rösterna lika, avgör ordförandens röst.

8 §.

Brandchefen bör närvara vid brandnämndens sammanträden och äger därvid utöva yttrande- men icke rösträtt. Han äger på anhållan få sin mening till protokollet antecknad.

Brandnämnd må, då den anser sådant av behovet påkallat, sig till biträde inkalla sakkunniga. Dessa äga delta i brandnämndens överläggningar, men ej i fattande av beslut.

III Kap.

Om brandvården i landskommunerna.

9 §.

Kommun skall upprätthålla en i anseende till ortsförhållandena tillräcklig brandstyrka av tillfredsställande sammansättning.

Den kommunala brandstyrkan kan utgöras antingen av avlönad personal eller av allmän brandkår, grundad på medborgerlig plikt.

Finnes i kommun frivillig brandkår, som på ett tillfredsställande sätt fullgör sin uppgift, må kommunen enligt landskapsnämndens prövning kunna befrias från upprätthållande av annan brandstyrka inom den

10 §.

Vid ordnandet av eldsläckningsverksamheten i kommunen skall särskild omsorg ägnas brandskyddet å orter med tätare bosättning, såsom by, fabriks- och hamnområde samt villaområde. Där ortens omfattning, byggnadstätheten, byggnadssättet och övriga på eldfaran inverkan omständigheter sådant påkalla, kan landskapsnämnden förordna, att å dylik plats upprätthålles en särskild brandstyrka.

11 §.

Det åligger kommun att tillhandahålla den kommunala brandstyrkan sådana brand- och livräddningsredskap, som ortens eldsäkerhet fordrar, ävensom att upplåta erforderliga redskapsrum. Därjämte bör inrättas en lämplig brandalarmanordning, varigenom brandstyrkan kan kallas till eldsläckningsarbete.

12 §.

Finnes vad i fråga om brandväsendet i kommun är gällande enligt denna landskapslag vara för någon kommun eller dess invånare alltför betungande eller eljest innefatta längre gående krav än ortsförhållandena betinga, äge landskapsnämnden på kommunalfullmäktiges framställning för kommunen eller viss del därav härutinnan medgiva den befrielse eller lindring, som må prövas skälig.

IV Kap.

Om förebyggande av brandfara.

13 §.

Vid rådande stark blåst eller torka må eld icke uppgöras i skog eller i närhet av sådan, såframt tvingande behov icke föreligger.

Eld eller glödande föremål må ej heller i övrigt hanteras på sådant sätt eller under sådana förhållanden, att skogsbrand därav kan uppkomma.

Eld må icke uppgöras på annan tillhörig eller i annans besittning varande mark utan tillstånd eller tvingande nödvändighet.

14 §.

Innan eld uppgöres i skog eller så nära skog att elden lätt kan utbreda sig till densamma, böra genom uppgrävande av jord eller på annat sätt vidtagas sådana åtgärder, som kunna anses vara nödiga till hindrande av eldens spridning.

Före uppgörande av eld å sved eller kyttland bör meddelande härom

tillställas rågrannarna och tillse, att erforderliga eldsläckningsredskap och så vitt möjligt även vatten finnas på platsen samt till förekommande av eldens spridning övriga nödiga åtgärder vidtagas.

I skog eller dess närhet eller å sved eller kyttland uppgjord eld må ej lämnas utan nödig eftersyn, och skall eld, sedan den icke vidare behöves, omsorgsfullt släckas.

V Kap.

Särskilda bestämmelser.

15 §.

Vid större eldsvåda eller hotande större eldfara eller vid skogsbrand äro kommunerna skyldiga att på anhållan av lokal brand- eller ordningsmyndighet lämna varandra nödig handräckning vid eldsläckningsarbetet utanför eget område. För sådan hjälp skall utgivas skälig ersättning, vars belopp, därest kommunerna icke härom överenskomma eller kunna härom eras, fastställas av landskapsnämnden.

Till följd av hjälpsändning får kommuns område icke lämnas utan skydd.

Är fara för brandkatastrof överhängande, äger lantrådet eller hans ställföreträdare föranstalta om utsändande av tillfällig hjälp till brandstället och ansvarar landskapet i detta fall för alla av sådan åtgärd föranledda utgifter.

16 §.

Kan eldsläckningsväsendet inom något område anordnas mera verksamt och ändamålsenligt sålunda, att detsamma helt eller delvis ombesörjes genom grannkommunens försorg, må vederbörande kommuner härom överenskomma. Sådan överenskommelse skall för att bli gällande genom åtgärd av den kommun, inom vilken området är beläget, underställas landskapsnämndens prövning och fastställelse.

17 §.

Skyldig att tjänstgöra i allmän brandkår, där kommun besluter att sådan skall uppställas, är i den ordning och med de undantag, som finnas särskilt stadgade, envar i kommunen bosatt arbetsför man, som fyllt 18 men icke 50 år.

Då större eldfara hotar, är envar i kommunen bosatt arbetsför man, som fyllt 18 men icke 50 år, skyldig att på kallelse av ortens brandchef biträda vid eldsläckningen.

60804
499

Likaledes är vid brandställe närvarande arbetsför person pliktig att på anmodan av brandbefälet vid behov lämna handräckning vid eld-
släckningsarbetet.

Jämväl andra personliga tjänstbarheter, som i brandsäkerhetens in-
tresse prövas erforderliga, vare den enskilde skyldig utgöra på sätt
därom är i landskapslag stadgat, så ock att tåla de inskränkningar i
den personliga handlingsfriheten, som i sådant avseende kunna honom
genom landskapslag påläggas.

18 §.

För olycksfall, som inträffat under släckningsarbete, skall ersätt-
ning ur landskapsmedel givas enligt samma grunder, som angående arbe-
tares olycksfallsförsäkring är stadgat.

19 §.

Vid ansökan, fastställande och utbetalning av ersättning, som förut-
sättes i 18 §, lände i tillämpliga delar till efterrättelse, vad om
ersättning för i statens arbete inträffat olycksfall är stadgat.

Landskapets olycksfallsombudsman i dessa ärenden är den brandchef,
som ledde det släckningsarbete, i vilket olyckan inträffade, och
skall han i detta sitt uppdrag ställa sig till efterrättelse, vad om
statens olycksfallsombudsman är stadgat. Om val av brandchef bör an-
mälan göras hos landskapsnämnden.

20 §.

Var, som på grund av olycksfall önskar ersättning ur landskapsmedel,
inlämne därom ofördröjligen skriftlig ansökan till vederbörande brand-
chef och foge vid ansökningen utredning om sin dåvarande arbetsförtjänst
och om den av olyckan orsakade kroppsskadans beskaffenhet samt övriga
för fastställandet av ersättningen nödiga handlingar.

Brandchefen skall ofördröjligen insända ansökningshandlingens jämte
bilagor och eget utlåtande till landskapsnämnden.

21 §.

De närmare bestämmelser, som jämlikt 4 och 17 §§ i denna landskaps-
lag skola särskilt utfärdas eller eljest äro av behovet påkallade i
fråga om brandväsendets ordnande och handhavande, myndigheternas be-
fogenheter och uppgifter på brandväsendets område, lokala föreskrif-
ter angående brandväsendet samt brandsyne- och sotningsverksamheten,
meddelas genom en av Ålands landsting antagen brandstadga.

22 §.

Vägrar avlönad kommunal brandkårsman att utföra, vad honom av förman beträffande tjänsten varder anbefallt, straffes såsom i 23 § sägas. Underlåter medlem av allmän brandkår utan giltigt förfall att inställa sig vid övning eller eldsvåda eller vägrar han vid sådant tillfälle utan skäl fullgöra honom av förman i tjänsten given befällning, straffes såsom i 1 mom. är sagt.

23 §.

För brott mot denna landskapslag straffes den skyldige såsom i rikets brandlag för motsvarande fall är sagt.

24 §.

Över brandnämnds enligt denna landskapslag eller brandstadgan meddelade beslut må besvär anföras hos länsstyrelsen i landskapet Åland inom trettio dagar efter det besväranden av beslutet erhållit del. Av länsstyrelsen eller landskapsnämnden meddelat beslut överklagas inom trettio dagar efter delfåendet hos Högsta förvaltningsdomstolen.

25 §.

Å landskapsnämnden ankommer att efter prövning medgiva kommun anstånd på viss tid med ordnandet av dess brandväsande i enlighet med föreskrifterna i denna landskapslag och brandstadgan.

Förslag till
Brandstadga
för landskommunerna i landskapet Åland.

I Kap.

Om brandordning och förvaltningen av brandväsendet.

1 §.

För landskommun skall finnas brandordning, upptagande de föreskrifter, som enses erforderliga beträffande kommunens brandväsende.

Brandordning antages av kommunalfullmäktige, och skall beslut härom för att vinna gällande kraft underställas landskapsnämndens fastställelse.

Vad sålunda stadgats skall ära tillämpning jämväl i fråga om ändring i, tillägg till eller upphävande av brandordning.

2 §.

Finnes inom kommun tätbebyggt område, såsom by, fabriks-, hamn- eller villaområde, skall för dylikt område i brandordning upptagas sådana särskilda bestämmelser, som ortens brandsäkerhet fordrar.

3 §.

Vid handhavandet av sina lagbestämda uppgifter å brandväsendets område enkommer det å brandnämnd i landskommun särskilt

att uppgöra förslag till brandordning samt brandväsendet rörande instruktioner och ordningsstadgar;

att årligen avgiva förslag till utgifts- och inkomststat för brandväsendet under det nästföljande året;

att till landskapsnämnden, kommunalfullmäktige samt kommunens myndigheter, styrelser och nämnder avgiva utlåtanden i brandväsendet rörande angelägenheter samt beträffande kommunala företag av betydelse för kommunens brandvård;

att hos vederbörande kommunala myndigheter göra de framställningar, som äro av behovet påkallade för brandskyddets befrämjande;

att då överträdelse av brandväsendet rörande föreskrifter ägt rum, söka åvägbringa rättelse samt, då skäl därtill äro, anmäla förseelsen hos vederbörande åklagare, ävensom

att, där kommunens brandstyrka utgöres av allmän brandkår, periodvis verkställa utskrivning av tjänstgöringsskyldiga.

Närmare föreskrifter rörande brandnämndens åligganden skola meddelas i

brandordningen.

II Kap.

Om brandstyrka och brandbefäl.

4 §.

I brandordningen skola meddelas föreskrifter angående den kommunala brandstyrkans sammansättning och åligganden samt angående ordnande av dess verksamhet. Finnes i kommunen allmän brandkår, skall i brandordningen upptagas bestämmelser angående sättet och ordningen för uttagande av tjänstgöringspliktiga och de omständigheter, som lända till befrielse från tjänstgöringskyldigheten.

5 §.

Ledningen av landskommuns brandväsen skall handhas av brandchef. För att vid förfall för brandchefen inträda skall därjämte finnas en ställföreträdare för honom.

Brandchef utses av kommunalfullmäktige på förslag av brandnämnden. Övriga brandbefäl tillsättes på brandchefens förslag av brandnämnden.

Om brandbefälets åligganden skola bestämmelser meddelas i brandordningen.

III Kap.

Om brandsyn.

6 §.

Allmän brandsyn skall inom varje kommun årligen äga rum å tid och i den ordning, som av brandnämnden bestämmes. Om brandsyn skall kungöras på sätt därom i brandordningen föreskrives.

Extra brandsyn skall därjämte hållas när brandchefen så påfordrar.

7 §.

Brandsyn skall förrättas av en nämnd, bestående av två eller tre därtill lämpliga personer, som av brandnämnden utses. Till brandbefälet hörande personer kunna vara medlemmar i brandsynenämnd. Där så nödigt finnes, må inom kommun tillsättas två eller flere brandsynenämnder med var sitt verksamhetsområde. Vid syneförrättning äger brandförsäkringsinrättning, hos vilken inom kommunen belägen fastighet är försäkrad mot brandskada, rätt att vara tillstådes genom ombud, med befogenhet att göra erinringar men icke att deltaga i beslutet.

8 §.

Vid brandsyn skall undersökas, huruvida gällande föreskrifter i brandordningen för eldfarans avvärjande efterlevas samt huruvida å eldstad, mur, rör, tak, skorsten eller annorstädes finnes brist, som kan medföra eldfara.

Närmare bestämmelser därom, huru brandsyn förrättas och vilka byggnader, lägenheter m.m. böra synas, skola meddelas i brandordningen.

9 §.

Uppträdes eller iakttages vid brandsyn försummelse eller brist, varom i § förmäles, skall fastighetens ägare eller annan, som saken rör, föreläggas att vidtaga rättelse inom viss lämplig tid. Är synnerlig brandfara för brandens avvärande eller ock, med anlåtande av handräckning av polismyndigheterna, äger brandsynenämnden omedelbart vidtaga erforderliga åtgärder för hetserna, förhindra begagnande av byggnad, rum, inrättning eller annat.

Efterkommes icke brandsynenämndens föreläggande eller förbud, äge brandsynenämnden om förhållandet genom brandchefen anmäla hos landskapsnämnden, i vilken det ankommer att genom lämpligt vite göra nämnden hörsammad.

10 §.

Uppdagad vid syn eller eljest förseelse, för vilken straff är stadgat, skall anmälan därom göras hos allmänna åklagaren.

11 §.

Byggnader, lägenheter, upplag och annat, som brandsyn avser, skola vara för vederbörande förrättningsmän tillgängliga å den för synen bestämda tid. Är extra brandsyn av tvingande skäl påkallad, vare förrättningsmännen berättigade att omedelbart och utan föregången anmälan vinna tillträde till platsen och för syneförrättningsverkställande.

Tredskar någon att lämna förrättningsman tillträde till lägenhet eller annat, som skall undersökas, skall handräckning lämnas av polismyndigheterna.

12 §.

Vid brandsyn skall föras protokoll, vari bör antecknas vad vid synen iakttagits och de beslut, som i anledning därav fattats. Utdrag ur protokollet, såvitt detsamma rör fastighetsägare eller annan vederbörande, som vid synen ålagts utföra något, skall vid synetillfället eller ofördröjligen därefter tillställas denne.

Originalprotokollen skola förvaras hos brandchefen.

IV Kap.

Om sotning.

13 §.

Innehavare av byggnad, försedd med eldstad, vare skyldig att låta verkställa nödig sotning av rökledningarna. I brandordningen skall intagas föreskrift därom, huru ofta sotning skall

verkställas ävensom meddelas närmare bestämmelser, huru sotningsverksamheten i övrigt skall ordnas.

V Kap.

Angående eftergift i fråga om denna stadgas tillämpning inom kommun.

14 §.

Finnes vad i fråga om brandväsendet i landskommuner är gällande enligt denna stadga vare för någon kommun eller dess invånare alltför betungande eller eljest innefatta längre gående krav än ortsförhållandena betinga, så landskapsnämnden på kommunalfullmäktiges framställning för kommunen eller del därav härutinnan medgiva den befrielse eller lindring, som må prövas skälig.

VI Kap.

Om gemensam överledning på brandplatsen.

15 §.

Arbeta brandkårer från olika kommuner på samma brandplats, tillkomme ansvaret för släckningsarbetet och högsta ledningen på brandplatsen brandchefen i den kommun, där eldsvådan timar, eller ock dennes ställföreträdare. Dock må han överlämna ledningen till chefen för ordinarie brandkår eller brandkårsavdelning, som sänts till undsättning, om denne härtill bifaller.

Oberoende av vad här ovan sägs vare landskapsnämnden berättigad om gemensam överledning å viss ort förordna efter som lämpligt prövas.

VII Kap.

Om vissa medborgerliga skyldigheter å brandväsendets område.

16 §.

Envar, som upptäcker eldsvåda eller fara därför, åligger att ofördröjligen varsko dem, som äro utsatta för eldfaran, och övriga vederbörande samt att vid behov alarmera brandkåren ävensom att själv efter förmåga lämna den första hjälpen vid eldsläckningen.

Innehavare av telefon vare skyldig att genast telefonbodes frambefordra inkommen brandanmälan samt att vid eldsvådetillfällen ställa telefonen till förfogande i och för alarmering och andra nödiga meddelanden.

Telefoncentral skall jämväl vid eldsvåda i trakten städse stå till förfogande i och för meddelanden, som avse brandfarans avvärjande och vad därmed har samband.

17 §.

Envar ägare av häst, motorfordon, båt eller annat transportmedel är plik-
tlig att vid behov ställa dem jämte nödig personal till förfogande för släck-
ningsarbete eller ock att med sådana transportmedel verkställa vattensläp-
ning till brandplats, på sätt därom i brandordningen närmare stadgas.

All genom användning av i 1 mom. omförmälda medel och redskap uppkommen
skada, som icke uppstått genom ägarens eller den förslandes tillskyndan,
skall ägaren särskilt gottgöras, äv ensom ägaren åsamkade direkta utgifter
honom ersättas av vederbörande kommun.

18 §.

Vatten må av envar hämtas från enskilda tillhöriga brunnar eller andra
vattensamlingar till eldsläckning och brandfaras avvärfande.

19 §.

Vid inträffande större eldsvåda är enskild ägare av brandredskap skyldig
att på brandbefälets anmodan sända denna till brandplatsen för att begagnas
vid eldsläckningen, såframt icke brandfara omedelbart hotar ägarens egendom.

20 §.

På brandplats och i dess omgivning är brandchefen berättigad att låta
spränga eller riva hus eller stängsel, nedhugga motliggande skor, anlägga
moteld, gräva diken eller vidtaga annan åtgärd, som för släcknings- och
räddningsarbetets skyndsamma utförande är av nöden.

Närmare föreskrifter härom skola intagas i brandordningen.

21 §.

Ägare av fastighet, där eldsvåda timat, är pliktig att för eftersläck-
ning, röjning och andra efter branden nödiga arbeten, som ej höra till brand-
kårens åligganden, tillhandahålla erforderlig arbetsstyrka, vid påföljd för
uraktlåtenhet därutinnan, att brandbefälet på ägarens bekostnad anskaffar
det behöfliga manskapet.

VIII Kap.

Särskilda bestämmelser.

22 §.

Den, som bryter mot vad i 13, 16, 17 eller 19 §§ finnes stadgat, straf-
fes såsom i 57 § av rikets brandlag sägs.

23 §.

Polismyndigheterna skola inom sitt verksamhetsområde lämna de kommunala
brandmyndigheterna handräckning vid brandväsendets behöriga upprätthållande
och, när missförhållanden iakttagas, därom ofördröjligen underrätta brand-

befälet.

24 §.

I brandordningen må närmare bestämmelser meddelas om allmänna försiktighetsmått till förebyggande av eldsvåda.

Likaledes må i brandordningen upptagas föreskrifter angående de särskilda anordningar för eldsäkerhetens trygghet och räddningsarbetets underlättande vilka äro erforderliga med avseende å bopingshus i två eller flere våningar uppförda helt och delvis av icke brandfritt ämne.